

الرحمن الرحيم

"مطالب بیان شده در گزارش‌ها و انتشارات پژوهشگاه و مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه، نتیجه تحقیقات پژوهشگران و بیان‌کننده دیدگاه‌های مؤلفان آنهاست و لزوماً موضع رسمی قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران یا نظرات پژوهشگاه نیست، مگر آن که به آن تصریح شده باشد."

قوه قضائیه

ترجمه و توضیح

منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی

محمد حدادی

پژوهشگاه قوه قضائیه

۱۳۹۰

سرشناسه	: حیدری، محمد، ۱۳۴۴-
عنوان و نام پدیدآور	: ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی/ پژوهشگر محمد حیدری؛ تهیه و تنظیم پژوهشگاه حقوق خصوصی، گروه حقوق خانواده.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه قوه قضائیه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۵۵ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۱۶-۰-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عربی - فارسی.
موضوع	: زناشویی -- فسخ (فقه)
موضوع	: Marriage -- Annulment (Islamic law)
موضوع	: زناشویی -- فسخ
موضوع	: Marriage -- Annulment
شناسه افزوده	: پژوهشگاه قوه قضائیه، پژوهشگاه حقوق خصوصی، کارگروه حقوق خانواده
شناسه افزوده	: پژوهشگاه قوه قضائیه
رده بندی کنگره	: BP۶/۱۸۹
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۷۲۴۳۵
وضعیت رکورد	: فیپا

وبسایت: www.jri.ac.ir کدپستی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱۴ تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱
نشانی: بزرگراه چمران، بزرگراه یادگار امام، بعد از خروجی اوین درکه، پژوهشگاه قوه قضائیه

مرکز مطبوعات و انتشارات
قوه قضائیه

عنوان: ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی

پژوهشگر: محمد حیدری

تهیه و تنظیم: پژوهشگاه حقوق خصوصی، گروه حقوق خانواده

ویراستار: مصطفی حقانی فضل

صفحه آرای: مریم کاظمینی

ناشران: پژوهشگاه قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۷۰۱۶ - ۰ - ۷

قیمت: ۸۵۰/۰۰۰ ریال

تیراژ و نوبت چاپ: ۳۰۰ نسخه - چاپ اول - اردیبهشت ۱۴۰۰

مرکز پخش، فروشگاه و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان حافظ، نبش خیابان سمیه، ساختمان شماره ۳ قوه قضائیه
شماره‌های تماس: ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۰۴ - ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۱۳

وبسایت: www.judpub.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۷
بخش اول: عیب مشترک موجب فسخ نکاح (جنون)	۹
۱. المقنعة - شيخ مفيد (ره)	۱۱
۲. المبسوط - شيخ طوسي (ره)	۱۱
۳. النهاية - شيخ طوسي (ره)	۱۳
۴. المهذب - ابن البراج (ره)	۱۴
۵. الوسيلة - ابن حمزه طوسي (ره)	۱۵
۶. السرائر - ابن ادریس حلی (ره)	۱۶
۷. شرایع الاسلام - علامه حلی (ره)	۱۶
۸. مسالك الافهام - شهيد ثاني (ره)	۱۷
۹. كشف اللثام - محقق اصفهانی (ره)	۲۰
۱۰. الحدائق الناضرة - محقق بحرانی (ره)	۲۴
۱۱. رياض المسائل - سيد على طباطبائی (ره)	۳۲
۱۲. جواهر الكلام - محمد حسن نجفی (ره)	۳۶
۱۳. تفصيل الشريعة - فاضل لنكرانی (ره)	۴۶
بخش دوم: عيوب مرد موجب فسخ نکاح	۵۵
۱. المقنعة - شيخ مفيد (ره)	۵۷
۲. المبسوط - شيخ طوسي (ره)	۵۷
۳. النهاية - شيخ طوسي (ره)	۶۸
۴. مسالك الافهام - شهيد ثاني (ره)	۶۹
۵. كشف اللثام - فاضل هندی (ره)	۸۰
۶. حدائق الناضرة - محقق بحرانی (ره)	۹۰
۷. جواهر الكلام - محمد حسن نجفی (ره)	۱۰۸
۸. تفصيل الشريعة، كتاب النکاح - فاضل لنكرانی (ره)	۱۲۶

بخش سوم: عیوب زن موجب فسخ نکاح..... ۱۳۹

۱. المقنعة - شیخ مفید(ره)..... ۱۴۱
۲. النهاية - شیخ طوسی(ره)..... ۱۴۱
۳. المبسوط - شیخ طوسی(ره)..... ۱۴۲
۴. المهذب - ابن البراج(ره)..... ۱۴۴
۵. شرایع الاسلام - محقق حلی(ره)..... ۱۴۶
۶. مسالك الافهام - شهید ثانی(ره)..... ۱۴۸
۷. كشف اللثام - محقق اصفهانی(ره)..... ۱۶۲
۸. الحدائق الناضرة - محقق بحرانی(ره)..... ۱۷۳
۹. جواهر الكلام - محمدحسن نجفی(ره)..... ۲۰۴
۱۰. تفصیل الشریعه، کتاب النکاح - فاضل لنکرانی(ره)..... ۲۲۶

بخش چهارم: احکام عیوب و تدلیس موجب فسخ نکاح..... ۲۳۷

۱. المبسوط - الشيخ الطوسی(ره)..... ۲۳۹
۲. مسالك الافهام - شهید ثانی(ره)..... ۲۴۷
۳. الحدائق الناضرة - محقق بحرانی(ره)..... ۲۸۰
۴. كشف اللثام - محقق اصفهانی(ره)..... ۳۲۹
۵. جواهر الكلام - محمدحسن نجفی(ره)..... ۳۵۸
۶. تفصیل الشریعه، کتاب النکاح - فاضل لنکرانی(ره)..... ۴۱۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين واصلوه والسلام على سيدنا ونبينا ابى القاسم محمد وعلى آله الطيبين الطاهرين المصومين

ولعلنا الله على اعدائهم اجمعين من الآن الى قيام يوم الدين

مقدمه

قسمت اعظم ابواب قانون مدنی ما از فقه امامیه گرفته شده و قانون گذار سعی نموده است مواد قانونی را بر اساس اقوال مشهور فقهای عظام تنظیم نماید و طبق اصل ۱۶۷ قانون اساسی و ماده ۳ قانون آیین دادرسی مدنی، قاضی در زمان رسیدگی به دعوی، در موارد سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین، باید با مراجعه به منابع فقهی و فتاوی معتبر حکم قضیه را پیدا کند. از طرفی مواد قانون مدنی در موضوع نکاح و طلاق کاملاً از فقه امامیه اخذ شده است؛ بنابراین فهم عمیق آن با آشنایی با آرای فقهای شیعه ممکن است. اجمال و نقص مقررات در این باب، ضرورت بررسی مبانی فقهی مواد قانون مدنی در بحث انحلال نکاح، مخصوصاً مبحث فسخ نکاح، را آشکار می‌سازد. از سوی دیگر، در محاکم خانواده در موضوع فسخ نکاح، قضات با اجمال یا ابهام یا سکوت قانون مواجه می‌شوند که در اینجا ضرورت دسترسی آسان به منابع عظیم فقهی آشکارتر می‌گردد. از سوی دیگر، دگرگونی جامعه و مقتضیات زمان و به وجود آمدن پرسش‌هایی در مسائل حقوق خانواده و فقد قانون متناسب و گویا برای حل مشکلات در این زمینه ضرورت وضع قوانین جدید را ایجاب می‌کند. قانون گذار در وضع قانون در احوال شخصی، خصوصاً در موضوع نکاح و طلاق، علاوه بر شناخت عمیق و همه جانبه اوضاع اجتماعی، نیاز مهم‌تری به شناخت عمیق مبانی فقهی دارد تا هم بتواند به درستی طبق موازین شرع مقدس وضع مقررات نماید و هم از راه‌حلی‌هایی که در منابع بی‌کران فقهی توسط فقهای بزرگ ما در طول بیش از هزار سال در کتب فقهی ارائه شده است، در تدوین قوانین استفاده نماید. از آنجا که دسترسی به منابع فقهی و درک درست آنها نیاز به تخصص و مطالعه عمیق و طولانی دارد،

ضرورت کارهای پژوهشی در این زمینه آشکار می گردد. به همین جهت در موضوع بحث تحت عنوان دیدگاه فقهای امامیه در اسباب و احکام فسخ نکاح و تطبیق آن با قانون مدنی در بخش اول این مجموعه گزیده‌ای از آرای فقها درباره فسخ نکاح به صورت موضوعی و با تطبیق با قانون مدنی مطرح شد. در بخش دوم (کتاب حاضر) تحت عنوان ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی، متون فقهی مربوط به موضوع فسخ نکاح به طور مشروح و با ترجمه تطبیقی و اندکی توضیح ارائه خواهد شد. امید است به واسطه این ترجمه راه ارتباطی بین مباحث قانون مدنی و متون فقهی امامیه در این موضوع برای اهل مطالعه و تحقیق باز گردد و مفید واقع شود. هدف از این ترجمه صرفاً آشنایی ابتدایی با متون فقهی امامیه در موضوع فسخ نکاح بوده و به همین جهت سعی شده است که معانی کلمات و جملات در متن عربی با ترجمه فارسی تطابق داشته، به اصطلاح، ترجمه تحت‌اللفظی و در عین حال تا حد امکان و بضاعت مترجم، روان و گویا باشد و از ترجمه آزاد پرهیز شده و از آنجا که متون فقهی پر از اشارات و اجمال گویی است و ترجمه بدون توضیح این متون کاری دشوار و شاید کم‌فایده باشد، توضیحات مختصری در پاورقی آورده شده است. نگارنده از صاحب نظران تقاضا دارد از تذکر هرگونه اشکال و نقص در این ترجمه دریغ ننموده، او را با نظریات مفید و سازنده خود ارشاد فرمایند.

محمد حیدری